

**Gerdien Verschoor, *De kop van Oskar Wronski*,
Amsterdam/Antwerpen 2014 (Atlas Contact)**

Lees het eerste deel van *De kop van Oskar Wronski*, lees het nog eens en nog eens, en maak je de zuivere vorm daarvan meester. Je begrijpt nu hoe de delen twee en drie niet anders konden worden dan ze zijn geworden. Als uitbreiding van die vorm.

In een roman moet de vorm vermaterialiseerd worden in taal, geconcretiseerd in een verhaal. In de beeldende kunst van Odessa van Heek, de hoofdpersoon in Gerdien Verschoor's roman, zal dat niet anders zijn. Haar kunstenaarschap begint in 1937. De *ismen* in de kunst zijn passé, er kan weer realistisch geschilderd en gebeeldhouwd worden.

Dan, op 16 november in het Gare du Nord in Parijs, trekt een lange, magere man met scheuren in zijn gezicht en een kapot oog haar blik naar zich toe, dwingend. Een mislukte Russische prins of een soldaat die geschonden uit de oorlog was gekomen? De twee staren elkaar aan.

Ze wordt beeldhouwster, Odessa, het kan niet anders, haar grote handen vragen daarom. In het atelier van Paul Dupré, bij wie ze in de leer is gegaan, maakt Odessa een tekening, een voorstudie, die maar niet tot leven wil komen. Plots grist iemand haar het potlood uit handen. Het is de man die ze zag op het Gare du Nord. Oskar Wronski, schilder van het niets. Met enkele perfect gekozen lijnen brengt hij de tekening tot leven.

'Zoeken naar de zuivere vorm, de verbinding met het voorwerp vermijden,' leert Wronski haar. Kan ze dat? Wil ze dat? Wronski wijst Odessa's lijnen, die de vorm van het voorwerp zoeken, af. Maar waarom neemt hij dan een

tekening van haar mee? Wordt ook hij aangetrokken door iets wat hij niet kan of wil?

De tegenstelling is gegeven, het spel van aantrekken en afstoten, van toenaderen en wijken is begonnen, een antithese die geen synthese wordt, maar levend blijft, in ontwikkeling, scheppend. De tegenstelling is er een van ideeën.

Wronski schildert met wit, abstract. Schubben, lichtvlekken. Zijn werk betovert Odessa, maar begrijpen doet ze zijn schilderijen niet.

De zuivere vorm als fase begrijpt ze. De vorm moet in je hoofd, in je handen, in je hele lijf komen te zitten. Het gaat erom dat je net zo lang naar een object kijkt tot je elk detail ervan uit je hoofd kent. Pas als je zo ver bent kun je met beeldhouwen beginnen. Om goed te worden moet je oefenen, herinnert ze zich van de lessen van Dupré. Met talent heeft het niets te maken, en met inspiratie al helemaal niet.

Zodra Odessa thuis komt haalt ze haar schetsboeken uit haar tas en begint de kop van Oskar Wronski te tekenen, ieder detail leert ze beheersen, ze tekent de neus, de oren, de ogen, de mond... geïsoleerd of in samenhang met andere lichaamsdelen. Ook zijn eenzame schoenen en zijn lege sokken tekent ze.

Odessa gaat van zijn lichaam houden, ook in werkelijkheid. De fysieke confrontatie is kortstondig. In de zomer van 1939 verdwijnt Oskar Wronski uit haar leven. Met alles wat hij achterlaat.

(cg)

